

Keski-Suomen sekajätteen koostumus on selvitetty

Sekajätteen koostumusta selvitettiin Keski-Suomessa touko-kesäkuussa 2021 kahdessa taajamassa ja kahdella haja-asutusalueella. Tutkimus tehtiin kolmatta kertaa.

Selvitys on osa Keski-Suomen liiton hallinnoimaa Circwaste-osahanketta. Hanke saa rahoitusta EU:n Life-ohjelmasta. Kyseistä osahanketta rahoittavat lisäksi alueelliset jätehuoltoyhtiöt Mustankorkea Oy, Sammakkokangas Oy ja kaasuyhtiö Gasum Oy.

Käsin tehtävässä sekajätteen koostumustutkimuksessa sekajätepussien sisältöä luokitellaan 28:aan eri jätejakeeseen ja jakeiden osuus selvitetään painoprosentteina. Näytteenotto ja luokittelu on haastavaa ja kovin tarkasti tulosten prosentteja ei kannata tuijottaa. Tutkimus antaa kuitenkin tarpeellista tietoa kotitalouksien jätteiden lajittelusta ja auttaa näkemään, minkä jätejakeiden kohdalla lajitteluneuvontaan täytyy erityisesti panostaa tai minkä jakeiden kohdalla on huomattu edistymistä.

Orgaanisen jätteen kaatopaikkakielto on ollut voimassa vuodesta 2016, joten kotitalouksien sekajätettä ei enää kaatopaikoille päädy. Sekajätteet poltetaan ja energia käytetään hyödyksi. Energiahyödyntämistä parempi vaihtoehto on hyödyntää soveltuvat, erilliskerättävät jätteet materiaalina ja uusien tuotteiden raaka-aineina. Siksi jätteiden lajittelu kotitalouksissa on tärkeää.

Biojätteen osuus oli edellistä tutkimusta pienempi

Sekajätteestä noin 23 % oli biojätettä. Edellisiin tutkimuksiin verrattuna suunta on oikea, vuonna 2017 biojätettä oli sekajätteen seassa keskimäärin 29 % ja vuonna 2015 24 %. Vaikka biojätteen lajittelussa on edelleen parantamisen varaa, Keski-Suomessa biojätteen osuus sekajätteestä on kuitenkin pienempi kuin muilla alueilla. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla biojätteen osuus sekajätteestä oli [vuoden 2018 tutkimuksen](#) mukaan 39 %.

Kaikilla tutkimusalueilla on voimassa biojätteen lajitteluelvoite, eli biojäte tulee joko erilliskerätä tai kompostoida. Erilliskerätty biojäte hyödynnetään esimerkiksi biokaasun ja multatuotteiden valmistamiseen. Sekajätteen seassa oleva biojäte päättyy sekajätteen mukana poltettavaksi. Kustaan biojätteen polttaminen ei ole energiatuotannon kannalta järkevää.

Sekajätteen joukossa oleva biojäte oli suurimmaksi osaksi keittiöbiojätettä.

Biojätteeseen kuuluvaksi on laskettu myös esim. pehmopaperit eli talouspaperit ja käsipyyhepaperit. Puutarhajätettä oli sekajätteen joukossa keskimäärin 2 %. Vaihtelua kuitenkin oli, yhdellä alkukesän viikolla puutarhajätteen osuus sekajätteestä oli jopa 10 %. Isommat määrät puutarhajätettä tulisi toimittaa jäteasemalle käsiteltäväksi.

Sekalaisen jätteen osuus kasvoi

Sekalaisen jätteen, eli oikein lajitellun sekajätteen, osuus oli edellisiä tutkimuksia suurempi (23 %). Tämä on hyvä uutinen ja kertoo siitä, että sekajätteen joukkoon laitetaan entistä vähemmän sinne kuulumatonta jätettä. Sekajätteisiin tulisi laittaa polttokelpoista, erilliskeräykseen kelpaamatonta jätettä. Sinne kuuluu myös joitakin

polttokelvottomia jätteitä, kuten hehkulamput. Lisäksi esimerkiksi likaiset muovi- ja kartonkipakkaukset sekä likaiset ja rikkinäiset tekstiilit kuuluvat sekajätteeseen.

Sekalaisten jätteiden joukossa oli paljon vaippoja ja siteitä, hieman alle 10 % sekajätteestä. Myös erilaisia kiviaineksia löytyi. Kiviainekset ovat painavia ja pienehkökin määrä kasvattaa sekalaisen jätteen osuutta, koska tutkimuksessa mitattiin nimenomaan jätejakeiden painoja. Isommat kiviainesmäärät olisi hyvä toimittaa jäteasemalle käsiteltäväksi.

Sekalaisessa jätteessä oli myös paljon kasvomaskeja, pumpulipuikkoja, vanulappuja, tupakantumppeja ja pölypusseja ja se onkin niille oikea paikka.

Pakkausmateriaaleja sekajätteessä noin 30 %

Pakkausmateriaalien osuus sekajätteessä on pysynyt edellisten vuosien tasolla. Muovia sekajätteen joukossa oli noin 23 % (muovipakkauksia hieman alle 18 %).

Muovipakkausten kohdalla on nähtävissä pientä eroa taajaman ja haja-asutuksen välillä, taajamissa muovipakkauksia oli sekajätteen joukossa 16 % ja haja-asutusalueilla 19 %. Taajamissa muovipakkausten kierrätys on myös helpompaa, koska keräyspisteitä on enemmän ja ne ovat lähempänä. Pakkausmuovien keräys on viime vuosina helpottunut keräyspisteiden lisääntyessä ja Jyväskylän seudulla kiinteistökohtaisen keräyksen vahvistuttua kuluvan vuoden aikana. Vuoden 2021 alussa kiinteistökohtainen muovipakkausten keräys tuli pakolliseksi kaikissa yli viiden huoneiston kiinteistöissä Jyväskylässä, Laukaassa, Muuramessa ja Toivakassa. Osassa taloyhtiöissä muovipakkausten keräys oli alkanut jo aiemmin. Onkin mielenkiintoista nähdä, miten muovipakkausten määrä sekajätteen joukossa jatkossa muuttuu.

Kartongin ja pahvin osuus oli noin 10 % ja paperin osuus noin 6 %. Kartonkipakkausten osuus oli noin 7 %, hieman enemmän kuin edellisinä vuosina. Koronapandemian aikana esim. kotiinkuljetusten ja nettikauppatilausten määrä on kasvanut, ja tämä voi osaltaan vaikuttaa kartonkipakkausten määrään. Lasi- ja metallipakkauksia oli molempia noin 1 % sekajätteen määrästä.

Pakkausmateriaalit sopivat hyvin kierrätykseen ja niitä voi hyödyntää uusien tuotteiden valmistuksessa. Erityisesti lasia ja metallia voi käyttää lähes ikuisesti uudelleen, joten kierrätyksellä voidaan vähentää neitseellisten raaka-aineiden käyttöä.

Tekstiilejä ja jalkineita hieman alle 10 %

Hyväkuntoisia tekstiilejä ja jalkineita löytyy sekajätteen joukosta edelleen turhan paljon. Sekajäteastia on oikea paikka likaantuneille ja rikkinäisille tekstiileille ja jalkineille, mutta hyväkuntoisina oikea paikka näille olisi kierrätys esim. kirpputorien kautta.

Hyväkuntoisille tekstiileille on myös keräyspisteitä, lähimmän pisteen voi etsiä esimerkiksi <https://www.kierratys.info/> sivuston kautta. Tekstiilijäte on viime aikoina ollut paljon esillä ja tekstiilijätteen keräys tulee EU:n jätedirektiivin puitteissa pakolliseksi vuonna 2025.

Lääkkeet ja sähkölaitteet eivät kuulu sekajätteeseen

Lääkkeitä ja muita vaarallisia kemikaaleja oli sekajätteen joukossa vähäisiä määriä, noin 0,1 %. Lääkejätteet tulee toimittaa apteekkeihin ja muut vaaralliset jätteet jätekeskuksiin tai jäteasemille. Vaarallisia jätteitä kerätään myös kiertävinä keräyksinä, joista jäteyhtiöt tiedottavat erikseen. Vaarallisiin jätteisiin kuuluvat mm. maalit ja ajoneuvojen akut.

Sekajätteistä löytyi reilu puoli prosenttia sähkölaitteita ja akkuja, joukossa oli mm. kännyköitä, joulunaloja, jatkojohtoja ja palohälyttimiä. Sähkö- ja elektroniikkajäte, paristot ja akut ovat tuottajavastuun alaista jätettä, eli näitä tuotteita myyvät liikkeet ovat veloitettuja ottamaan vastaan rikkinäiset laitteet, paristot ja akut. Sähkölaitteet on tärkeä saada kiertoon, jotta niistä saadaan talteen arvokkaat raaka-aineet.

Tutkimus toistetaan taas parin vuoden päästä

Sekajätteen koostumustutkimus on tarkoitus tehdä uudestaan vuonna 2023, vielä kerran ennen kuin Circwaste-hanke päättyy. Toivotaan, että suunta lajitteluaktiivisuudessa jatkuu positiivisena ja sekajätteen joukkoon päätyy entistä vähemmän jätettä, jonka voisi hyödyntää uusissa tuotteissa.

Lisätietoja kierrätysmahdollisuuksista:

<https://mustankorkea.fi/jatehaku/>

<http://www.sammakkokangas.fi/fi>

<https://www.kierratys.info/>

<https://rinkiin.fi/>